

På tvers av kulturer og på tross av utviklingshemminger

**Ingen kan alt, alle kan noe
og sammen klarer vi det meste.**

Tjenestetilbudet til mennesker med utviklingshemming i Tanzania er hovedsakelig basert på lokal omsorg, frivillig innsats og private sponsorer. Eric Memorial Foundation for Education and Rehabilitation for Disabled (EMFERD) virker i områdene rundt Morogoro. Samtidig, på en annen kant av verden, i Bergen, har Stiftelsen Christiegården dagsenter og avlastning 40 dagsenterplasser og avlastning til 26 brukere. Stiftelsen mottar årlige driftstilskudd fra Bergen kommune.

Joel er en gutt med cerebral parese. Han tilhører et nomadefolk som har vansker med å ivareta barn med funksjonshemninger. Joel ble derfor satt bort, og senere funnet underernært og i svært dårlig forfatning. Han svedde lenge mellom liv og død. Etter at han ble tatt hånd om av Josephine Bakhita er gutten nå i trygge hender og får den omsorg han trenger.

I grisevoldte strøk rundt Morogoro i Tanzania lever mange mennesker med funksjons- og utviklingshemming. I disse utkantstrøkene blir personer med utviklingshemming ofte diskriminert og stigmatisert. Her finnes holdninger og personer som mener at denne gruppen er besatt av onde ånder eller er omgitt av en forbannelse. Mange foreldre skjuler eller

kvitter seg med barn som Joel med utvikling eller funksjonshemming.

Helseforholdene er alarmerende med sykdommer som dysenteri, malaria, underernæring, lus, tannrøte og synsnedsettelse. Helsetjenestene er kostbare og familiene er fattige. Svært få har midler til å kjøpe medisiner eller få den behandling som er nødvendig. Familiene er heller ikke kjent med rehabilitering og hva det kan si for deres barn. Helseproblem, fattigdom og analfabetisme er kort sagt store utfordringer i disse områdene.

Frivillige hjelpearbeidere assisterer familier som har ansvar for barn og voksne med utviklingshemming. De prøver å sikre tilgang til utdanning, helse og rehabilitering. Hjelpearbeiderne foretar

I den tidlige fasen ble det samlet inn midler til vannbrønner.

De prøver å sikre tilgang til utdanning, helse og rehabilitering. Hjelpearbeiderne foretar hjemmebesøk, trening for mødre, og sist men ikke minst, fremmer de et inntektsgivende birøkerprosjekt for alle involverte.

hjemmebesøk, trening for mødre, og sist men ikke minst, fremmer de et inntektsgivende birøkerprosjekt for alle involverte.

I 1957, igjennom Bergen Røde Kors, var mødre til barn med utviklingshemming initiativtakere til utvikling av skole og dagsenter for barn og voksne med utviklingshemming i Bergen. På 50 tallet fantes det få tjenestetilbud til mennesker med

utviklingshemming i kommunen. I 1970 ble Christiegårdens tjenester formelt registrert og innlemmet i den nye Stiftelsen Christiegården dagsenter. På 90-tallet utvidet og utviklet Stiftelsen et avlastningstilbud.

Siden 2002 har Christiegården samarbeidet med Amani Centre for Mennesker med Utviklingshemming (Amani) i Morogoro. I møte med initiativtakere i Morogoro opplever vi at det også i Tanzania finnes mødre som fremmer private initiativ på vegne av den samme brukergruppen. Dette minner om Christiegårdens egen historie.

I 2011 og i dialog med daværende daglig leder og mor Josephine Bakhita ved Amani ble Christiegården informert om behov for å utvikle tjenester til

Transport av bikuber.

I møte med initiativtakere i Morogoro opplever vi at det også i Tanzania finnes mødre som fremmer private initiativ på vegne av den samme brukergruppen. Dette minner om Christiegårdens egen historie.

personer med utviklingshemming i utkantstrøk rundt Morogoro. I disse områdene utvikler EMFERD, en gren utviklet fra Amani, tjenester til mennesker med utviklingshemming.

Samarbeidet mellom brukere, pårørende og ansatte på Christiegården og på EMFERD har som mål å etablere honningproduksjon for familiegrupper med ansvar for utviklingshemmede i områdene rundt Morogoro. Med mål om produksjon av honning er det behov for midler til utstyr. Hvert år arrangeres basar på Christiegården der 100% av inntektene går til birøkterprosjektet. På Christiegården er alle involverte, så vel brukere som pårørende, ansatte og styremedlemmer. Vi samler inn sponsorgaver som loddes ut på basaren. I tillegg består gevinstene av selvlagede produkter, bidrag fra andre dagsentre og forretningsforbindelser. Christiegården selger bikuber på Internett og på andre tilstillinger til kr. 55,- pr. stk, som tilsvarer produksjonskostnadene for en bikube i Tanzania. Enkelte pårørende har hatt private innsamlinger til dette formålet.

Rundt Morogoro produserer familiegruppene kurver og smykker som transporteres til Bergen og Christiegården.

Disse produktene blir solgt på markedet til den årlige Mangfoldfestivalen arrangert av Christiegården, og bidrar direkte til økte inntekter for prosjektutviklingen.

I første omgang forpliktet Christiegården seg til å bidra med penger til produksjon og igangsetting av 500 bikuber. Allerede i juni det første året hadde Christiegården solgt 100 kuber. Med salg av kubene, samt innsamlede midler fra basaren og salg fra marked i 2012, kunne vi overføre en startsum på kroner 10 000 til honningproduksjonsprosjektet. Dette lille bidraget resulterte i at 2 familiegrupper begynte bygging av 65 kuber rundt landsbyene Makuyu og Mvomero. Siden den gang har støtten resultert i pengegaver til brukerne fra kr.17 000 til 50 000.

I Morogoro er 1 ansatt, 2 frivillige og 5 familiemedlemmer ansvarlig for å følge opp det første initiativet. Bikubene blir fraktet til områder som har vegetasjon passende for honning produksjon. Trær blir sjekket ut for passende bruk og kubene blir hengt høyt oppe i trærne, på grunn av ville dyr som lett kan ødelegge kubene om de står på marken. Det ble snart klart at det er nødvendig med tilleggsutstyr til vedlikehold og høsting. Det er spesielt nødvendig med verneutstyr som drakter for beskyttelse mot stikk, og sikring ved klatring i trær.

I tillegg blir det iverksatt trening i landsbyene rundt Morogoro. Utfordringene i treningssammenheng er at menneskene i dette området ikke har hatt tilgang til skole og de fleste kan ikke lese og skrive. Treningen må derfor tilrettelegges og planlegges til disse forholdene. Andre

Familiegrupper ønsker besøk fra Bergen velkommen.

utfordringer ble oppdaget da vann nivået i elvene steg, og fall av store trær forhindret adkomst til områdene hvor bikubene var plassert.

I 2012 besøkte en representant fra Christiegården 6 nye familiegrupper rundt Ibinda, Makuyu og Mvomero. Den lokale presten informerte om at i landsbyen Ibinda er det 25 personer som lever med utviklingshemming, samt 13 personer med cerebral parese og 12 andre med ulike uføregrader. Ibinda er et av områdene hvor bikubene er plassert, og representanten møtte familiegruppene sammen med barn og voksne med funksjons- og utviklingshemming. Presten opplyste at det var mange flere mennesker med funksjonsnedsettelse i Makuyu og Mvomero.

Familiegruppene gir nye muligheter. Målet er å øke velferden til familiene med ansvar for utviklingshemmende. Hver familiegruppe har en komite av 5 medlemmer som er hovedansvarlig

Målet er å øke velferden til familiene med ansvar for utviklingshemmende. Hver familiegruppe har en komite av 5 medlemmer som er hovedansvarlig for beslutninger, økonomi og aktiviteter. I gruppemøter informeres det om behov hos personene som har utviklings- eller funksjonshemninger.

I foreldregruppene blir myter om ånder og forbannelser avkreftet. Her deles informasjon om rehabilitering og andre tilbud. Medlemmer bytter og deler mat med hverandre. De støtter og gir råd til enslige mødre, forlatt av sine menn på grunn av barn med funksjonsnedsettelse.

for beslutninger, økonomi og aktiviteter. I gruppemøter informeres det om behov hos personene som har utviklings- eller funksjonshemminger.

Hver gruppe drifter honningproduksjon til egen matauk. På sikt kan de selge honning for å skaffe seg økte inntekter. Inntektene kan gå til nødvendige helse-tjenester, utdanning og utstyr som rullestoler etc. som kan lette hverdagen for alle involverte. Det er gruppene som er ansvarlig for å bestemme hvem og hva som prioriteres. Inntektene fra honningproduksjonen kommer i tillegg til deres arbeid som gjeterne og småbrukere.

I foreldregruppene blir myter om ånder og forbannelser avkreftet. Her deles informasjon om rehabilitering og andre tilbud. Medlemmer bytter og deler mat med hverandre. De støtter og gir råd til enslige mødre, forlatt av sine menn på grunn av barn med funksjonsnedsettelse.

I 2013 nådde Christiegården målet om innsamling av midler til 500 bikuber. Det ble i tillegg samlet inn midler til verneutstyr og annet nødvendig utstyr.

I 2014 er det 350 aktive bikuber i områdene og de har så langt høstet

130 liter honning. Familiegruppene fordeler honningen som gir en kjærkommen ekstra inntekt til de involverte. Dette er bare et lite bidrag. Et lite bidrag kan også medvirke til synliggjøring av mennesker med utviklings- og funksjonshemming. Etablering av et nettverk kan videreutvikle helse-, rehabiliterings-, utdannings- og ernæringsstilbud med fokus på mennesker med spesielle behov.

I fremtiden ønsker EMFRED å øke foreldretreningen. De vil forsøke å slå ned på myter, og bevisstgjøre foreldre i forhold til deres barns behov, potensialer og muligheter. Foreldre bør motta objektiv informasjon om hva nedsatte funksjons- og utviklingshemninger er, og muligheter til å forebygge sykdommer og forbedre helsetilstanden til familien. Andre fremtidige mål er å iverksette mobile legeklinikker som kan tilby helsetjenester i utkant områder med helsesøster, leger, og sosialarbeidere. Sist men ikke minst ønsker de å utvikle utdanningsmuligheter til jenter for å øke deres innflytelse i samfunnet, for å møte etterspørselen etter helsepersonell og øke uavhengigheten til kvinner i utkantstrøk.

Dersom dere ønsker mer informasjon om prosjektet kan Christiegården kontaktes på telefon 55388888, eller følg med på prosjektutviklingen på hjemmesiden www.christiegaarden.no. Her er det også muligheter til å kjøpe bikuber til våre samarbeidspartnere i Tanzania og til å delta i prosjektet på andre måter. ●●●